

UTKAST 15.4.2024

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om karens i anslutning till uppdraget som medlem av statsrådet och lag om ändring av 1 § i lagen om verkställighet av böter

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att det stiftas en lag om karens i anslutning till uppdraget som medlem av statsrådet samt att lagen om verkställighet av böter ändras. Med stöd av den nya lagen ska man för en tid på högst 12 månader kunna begränsa rätten för en medlem av statsrådet att efter utgången av sin mandatperiod övergå till en ny uppgift. Den föreslagna lagen ska tillämpas på både statsministern och andra ministrar som är medlemmar av statsrådet. Lagen ska också tillämpas på personer som har befriats från medlemskap i statsrådet i 12 månader från det att avskedet beviljades. Lagen ska inte tillämpas på medlemmar av statsrådet vars mandatperiod har gått ut före ikraftträdandet av denna lag.

En förutsättning för meddelande av en restriktionstid i form av karens för påbörjandet av en ny uppgift ska vara att personen i egenskap av medlem av statsrådet har eller har haft tillgång till sådan information som är sekretessbelagd eller skyddas av bestämmelser vilka i övrigt begränsar offentligheten och som i den nya uppgiften på ett väsentligt sätt kan användas till egen eller annans fördel eller till skada för någon annan eller om övergången till en ny uppgift av någon annan särskild orsak kan anses medföra en uppenbar intressekonflikt i förhållande till uppdraget som medlem av statsrådet. En ytterligare förutsättning är att övergången till den nya uppgiften kan anses äventyra allmänintresset och förtroendet för utövningen av regeringsmakten. Regleringen betonar kravet på prövning från fall till fall av huruvida förutsättningarna för karens uppfylls och ställer en relativt hög tröskel för att meddela karens.

Den som omfattas av lagens tillämpningsområde ska anmäla sin avsikt att övergå till en ny uppgift till den karensnämnd som föreslås bli inrättad. Nämnden ska kunna meddela karens om de förutsättningar som anges i lagen uppfylls. Lagen föreslås innehålla bestämmelser om karensnämndens ställning och om dess uppgifter och befogenheter.

Den som meddelats karens ska för karenstiden och för den tid som behandlingen av ärendet har tagit längre än två månader ha rätt till en ersättning som motsvarar det arvode som betalas till medlemmar av statsrådet. Rätt till ersättning har också andra anmälare till den del som behandlingen av ärendet i karensnämnden har tagit längre tid än två månader. Den som har befriats från medlemskap i statsrådet kan påföras en påföljdsavgift på högst 30 000 euro om han eller hon försummar sin anmälningsskyldighet i fråga om en ny uppgift eller en påföljdsavgift på högst 60 000 euro om han eller hon bryter mot sin skyldighet att låta bli att påbörja en ny uppgift under den tid som omfattas av en karens som meddelats honom eller henne.

I propositionen föreslås dessutom en ändring i lagen om verkställighet av böter med anledning av den föreslagna påföljdsavgiften.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2025.

1.

Lag

om karens i anslutning till uppdraget som medlem av statsrådet

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Lagens syfte

Syftet med denna lag är att skydda allmänintresset och förtroendet för utövningen av regeringsmakten genom att för viss tid under de förutsättningar som anges i denna lag begränsa statsrådsmedlemmars rätt att efter utgången av mandatperioden övergå till andra uppgifter.

2 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på dem som är medlemmar av statsrådet. Lagen ska också tillämpas på dem som har blivit befriade från medlemskap i statsrådet, under 12 månader från det att republikens president har beviljat personen avsked från uppdraget som medlem av statsrådet.

3 §

Skyldighet att anmäla övergång till ny uppgift

Den som omfattas av tillämpningsområdet för denna lag ska göra en anmälan om sin avsikt att efter det att medlemskapet i statsrådet har upphört

1) övergå i anställning hos en annan arbetsgivare än staten, ett välfärdsområde, en kommun, en självständig offentligrättslig inrättning, ett universitet som avses i universitetslagen (558/2009), ett parti som avses i 1 § i partilagen (10/1969), Europeiska unionen eller en sådan internationell organisation eller ett sådant internationellt organ i vars verksamhet Finland deltar som medlemsstat,

2) ta emot medlemskap i styrelsen, förvaltningsrådet, ledningsgruppen eller motsvarande organ eller någon annan jämförbar ansvarsfull uppgift eller befattning vid ett statligt affärsverk eller i en privaträttslig sammanslutning, stiftelse, förening eller annan privaträttslig juridisk person,

3) inleda närings- eller yrkesutövning eller annan motsvarande verksamhet,

4) fortsätta i en sådan anställning, uppgift, befattning eller verksamhet som avses i 1–3 punkten och som han eller hon har avstått från att sköta som medlem av statsrådet.

Anmälan görs till en karensnämnd. Bestämmelser om karensnämnden finns i 9 §.

Anmälan behöver dock inte göras, om det på basis av den i 1 mom. avsedda anställnings, uppgiftens, befattningens eller verksamhetens (*ny uppgift*) natur är uppenbart att förutsättningarna för meddelande av en restriktionstid (*karens*) som gäller tidpunkten för påbörjande av den nya uppgiften inte uppfylls.

Anmälningsskyldigheten gäller mottagande eller påbörjande av en ny uppgift under den tidsperiod som personen är medlem av statsrådet eller under den tidsperiod på 12 månader som följer omedelbart efter att personen upphört att vara medlem av statsrådet. Anmälningsskyldigheten gäller också situationer där en person har för avsikt att ta emot eller påbörja en ny uppgift utöver vad personen tidigare anmält, eller situationer där innehållet i den tidigare anmälda uppgiften ändras på ett väsentligt sätt.

Anmälan ska göras i god tid före övergången till den nya uppgiften eller i god tid innan uppgiftens innehåll ändras på ett väsentligt sätt.

4 §

Anmälan innehåll

Anmälan ska innehålla de kontaktuppgifter som behövs för behandlingen av ärendet samt uppgift om den i 3 § 1 mom. avsedda aktör vars anställning, uppgift eller befattning det är fråga om, eller uppgift om påbörjande av närings- eller yrkesutövning. Anmälan ska dessutom innehålla en redogörelse för tidpunkten för övergången till den nya uppgiften, samt för uppgiftens huvudsakliga innehåll och förhållande till ärendena inom de ansvarsområden som anmälaren som medlem av statsrådet har ansvarat för eller i vars behandling anmälaren som medlem av statsrådet i övrigt har deltagit på ett sätt som är väsentligt med avseende på behandlingen av anmälan.

5 §

Karensnämndens beslut samt begränsningar i fråga om övergången till ny uppgift

Efter att ha tagit emot anmälan bedömer karensnämnden huruvida förutsättningarna för att meddela karens enligt 6 § uppfylls, och om förutsättningarna uppfylls kan nämnden meddela karens för anmälaren. Om karensnämnden inte anser att förutsättningarna för meddelande av karens uppfylls, ska den genom sitt beslut fastställa att det inte finns sådana begränsningar som avses i denna lag för övergången till den nya uppgift som anmälan gäller.

Anmälaren får inte påbörja den anmälda nya uppgiften under tiden för behandlingen i karensnämnden eller under tiden för den karens som meddelats för anmälaren i det beslut som inbegriper karensen.

Utöver vad som föreskrivs i 44 § i förvaltningslagen (434/2003) ska det i karensnämndens beslut konstateras att anmälaren har rätt till ersättning enligt 8 § för den karenstid som anges i beslutet och för den handläggningstid för anmälan som överskrider två månader.

6 §

Förutsättningar för meddelande av karens

För att karens ska kunna meddelas förutsätts det att

1) anmälaren i sitt uppdrag som medlem av statsrådet har eller har haft tillgång till sådan information som är sekretessbelagd eller skyddas av bestämmelser vilka i övrigt begränsar offentligheten, och som på ett väsentligt sätt kan användas i den nya uppgiften till fördel för sig själv eller någon annan eller till skada för någon annan, eller att

2) övergången till den nya uppgiften av någon annan särskild orsak än den som anges i 1 punkten kan anses leda till en uppenbar intressekonflikt i förhållande till uppdraget som medlem av statsrådet.

En ytterligare förutsättning för meddelande av karens är att övergången till den nya uppgiften kan anses äventyra allmänintresset och förtroendet för utövningen av regeringsmakten.

Om möjligheten att utnyttja information eller orsaka skada eller möjligheten till en intressekonflikt kan undvikas genom en begränsning av omfattningen av den anmälda nya uppgiften, ska karensen avgränsas så att den till sin omfattning motsvarar detta.

7 §

Karensens längd

Karensen får bestämmas att börja tidigast från det att anmälaren har beviljats avsked från uppdraget som medlem av statsrådet, och den ska bestämmas att upphöra senast 12 månader från det att avskedet beviljades.

Karens får inte meddelas för längre tid än vad som är nödvändigt för att uppnå syftet med denna lag.

8 §

Ersättning för karenstiden och handläggningstiden för ett ärende

En person som meddelats karens har för karenstiden rätt till ersättning som betalas av statens medel och rätt till ersättning till den del behandlingen av ärendet har pågått längre än två månader. Rätt till ersättning har också andra anmälare till den del som behandlingen av ärendet har tagit längre tid än två månader. Ersättningen motsvarar till sin storlek det arvode som betalas till medlemmarna av statsrådet.

Karensnämnden beviljar den ersättning som avses i 1 mom. efter att den har fått de uppgifter som behövs för betalning av ersättningen. Begäran om utlämnande av uppgifter ska framställas samtidigt med ett beslut som inbegriper karens eller ett beslut som fattas med anledning av en behandling som varat längre än två månader. För verkställigheten av den ersättning som karensnämnden bestämmer svarar statsrådets kansli.

9 §

Karensnämnden

För fullgörande av de uppgifter som följer av denna lag finns i anslutning till statsrådets kansli en i sin verksamhet oberoende och självständig karensnämnd.

10 §

Karensnämndens tillsättande och sammansättning

Statsrådet tillsätter karensnämnden för fem år i sänder.

Karensnämnden har en ordförande, en vice ordförande och högst fyra andra medlemmar. Ordföranden och medlemmarna ska ha sådan juridisk och övrig sakkunskap som krävs för att nämndens uppgifter ska kunna skötas på behörigt sätt. Nämnden ska dessutom ha sakkunskap vad gäller statsrådets verksamhet.

Statsrådets kansli utser till karensnämnden ett för dess verksamhet behövligt antal sekreterare som står i tjänsteförhållande till statsrådets kansli eller något annat ministerium. Sekreterarna ska ha sådan juridisk och övrig sakkunskap och förtrogenhet som krävs för att nämndens uppgifter ska kunna skötas på behörigt sätt. Statsrådets kansli kan dessutom utse permanenta sakkunniga till karensnämnden.

Om ordföranden eller någon annan medlem avgår under mandatperioden eller är permanent förhindrad att delta i nämndens verksamhet, kan statsrådet utse för den återstående mandatperioden en ny ordförande eller en annan sådan medlem som nämndens verksamhet förutsätter.

Till nämndens medlemmar betalas ett arvode för skötseln av uppgifterna. Statsrådets kansli fastställer arvodenas belopp.

11 §

Karensnämndens beslutsföret

Karensnämnden sammankallas av ordföranden eller, om ordföranden har förhinder, av vice ordföranden.

Karensnämnden är beslutsför när ordföranden eller vice ordföranden och minst två av de andra medlemmarna deltar i behandlingen.

12 §

Ärendenas handläggning i karensnämnden

Karensnämnden kan i sin uppgift höra sakkunniga.

Karensnämnden fattar sina beslut efter föredragning av en sekreterare. Som karensnämndens beslut gäller den åsikt som omfattas av majoriteten. Faller rösterna lika, avgör ordförandens eller, vid förhinder för ordföranden, vice ordförandens röst.

Karensnämndens beslut undertecknas av ordföranden eller, vid förhinder för ordföranden, av vice ordföranden, och kontrasigneras av sekreteraren.

Karensnämnden kan fastställa en egen arbetsordning för att organisera sin interna verksamhet och förvaltning.

13 §

Undantag från den tidpunkt då handlingar blir offentliga

Trots bestämmelserna i 6 och 7 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) blir en i 3 § avsedd anmälan som gjorts av en medlem av statsrådet samt karensnämndens begäranden med anledning av en sådan anmälan om utredning enligt 14 § och de uppgifter som erhållits på basis av dem offentliga först när karensnämnden har meddelat sitt beslut med anledning av anmälan eller när anmälaren har beviljats avsked från uppdraget som medlem av statsrådet, beroende på vilket av dessa datum infaller först, om det inte är uppenbart

att utlämnandet av uppgifter ur en handling inte äventyrar att statsrådets verksamhet fortgår störningsfritt.

14 §

Karensnämndens rätt att få uppgifter

Karensnämnden har, trots sekretessbestämmelser, företagshemlighet eller andra begränsningar som gäller erhållande av information, rätt att av anmälaren och av den i 3 § 1 mom. avsedda aktör vars nya uppgift det är fråga om på begäran få för avgörandet av ärendet och betalning av ersättning nödvändig information om den anmälda nya uppgiften.

Karensnämnden har, trots sekretessbestämmelser och andra begränsningar som gäller erhållande av information, rätt att av ministerierna få för avgörandet av ett ärende nödvändig information om hur en anmälare som medlem av statsrådet har tillgång till information som är sekretessbelagd eller som skyddas av bestämmelser vilka i övrigt begränsar offentligheten.

15 §

Ändringssökande

Omprövning får begäras i ett beslut som avses i 8 § och 16 § 2 mom. Bestämmelser om begäran om omprövning finns i förvaltningslagen.

Bestämmelser om sökande av ändring i förvaltningsdomstol finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

Ett beslut som inbegriper karens får verkställas trots ändringssökande, om inte besvärsmyndigheten bestämmer något annat.

Ärenden som gäller sökande av ändring i beslut som avser karens ska behandlas skyndsamt.

16 §

Kompensation för ogrundad karens

Om karensnämndens beslut om karens upphävs helt eller delvis som ogrundat genom ett domstolsbeslut, har anmälaren efter att beslutet vunnit laga kraft rätt att för den tid karensen varit obefogad av statens medel få kompensation som är 30 procent av den ersättning som har bestämts med stöd av 8 §. Ersättning som har betalats till anmälaren återkrävs inte.

Domstolen ska underrätta statsrådets kansli om ett sådant beslut som avses i 1 mom. Statsrådets kansli fastställer kompensationen efter att av anmälaren på begäran ha fått de uppgifter som behövs för betalningen.

17 §

Påföljdsavgift

Karensnämnden kan påföra påföljdsavgift för en person som har befriats från medlemskap i statsrådet som uppsåtligen eller av oaktsamhet försummar sin anmälningsskyldighet enligt 3 § 1 mom. eller bryter mot sin skyldighet enligt 5 § 2 mom. att låta bli att påbörja den anmälda nya uppgiften under karensen. Påföljdsavgiften är minst 5 000 euro. Påföljdsavgiften är högst

30 000 euro om personen försummar sin anmälningsskyldighet eller högst 60 000 euro om personen bryter mot sin skyldighet att låta bli att påbörja en ny uppgift under den karens som meddelats honom eller henne.

Påföljdsavgiftens storlek baserar sig på en helhetsbedömning. Vid bedömningen av avgiftens storlek ska hänsyn tas till förfarandets art, omfattning och skadlighet. Avgiften behöver inte påföras eller kan påföras till ett mindre belopp än minimibeloppet, om förfarandet kan anses vara ringa eller om det med tanke på förfarandets art, planmässighet och andra omständigheter är skäligt att det inte påförs någon avgift eller att avgiften är lägre än minimibeloppet. Påföljdsavgiften ska betalas till staten.

Påföljdsavgift får inte påföras en person som misstänks för samma försummelse eller gärning i en förundersökning, en åtalsprövning eller i ett brottmål som är anhängigt vid en domstol, eller den som har dömts för samma försummelse eller gärning genom en lagakraftvunnen dom. Om en person har påförts en påföljdsavgift, får en domstol inte döma ut ett straff för samma försummelse eller gärning.

Bestämmelser om verkställighet av påföljdsavgifter finns i lagen om verkställighet av böter (672/2002). En påföljdsavgift preskriberas fem år efter det att det lagakraftvunna avgörandet om påföljdsavgiften meddelades. Påföljdsavgiften avskrivs när den betalningsskyldiga fysiska personen avlider.

18 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

Denna lag tillämpas inte på sådana medlemmar av statsrådet vars mandatperiod har gått ut före ikraftträdandet av denna lag.

2.

Lag

om ändring av 1 § i lagen om verkställighet av böter

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om verkställighet av böter (672/2002) 1 § 2 mom. 30 punkten, sådan den lyder
i lag 36/2024, och
fogas till 1 § 2 mom., sådant det lyder i lag 36/2024, en ny 31 punkt, som följer:

1 §

Lagens tillämpningsområde

På det sätt som föreskrivs i denna lag verkställs också

30) en avgift för trafikförseelse enligt 29 § i lagen om fartygstrafikservice (623/2005),
31) en påföljdsavgift enligt 17 § i lagen om karens i anslutning till uppdraget som medlem av
statsrådet (/).

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

Helsingfors den 20xx

Statsminister

Petteri Orpo

Förnamn Efternamn